

méltó írói feladat és nélkülözhetetlen is, hogyha az ember nem akar sematikus, vagy eltévedett lenni.

A másik üdvözlötet és köszöntést az Olvasó népért mozgalomtól hozom. A két mozgalom ikertestvér, nem megy egymás nélkül. Eppen ma ebéd után sétálva felfedezek egy emléktáblát a régi papnövelde falán. Az áll rajta, hogy Szily József püspök a XVIII. század végén, itt ebben az épületben telepítette le a város első nyomdáját és ezzel nyomtatta ki először 1794-ben Mikes Kelemen leveleit. Szégyen, gyalázat, de nem tudtam, hogy Mikes Kelemen leveleit Szombathelyen nyomtatták ki, szégyenlem magamat mint író és mint irodalomszervező kiváltképp. Elkocdtem tünödni, hogy csak ez a kis emléktábla is mi mindent indít el az emberben, mit hív elő: Mikes Kelemen, Rákóczi... első nyomda, a könyvkiadás, egyáltalán a magyar könyvteremtés történetét, szóval mi minden bojdul fel az ember gondolatában? És akkor kajánul megkérdeztem magamtól: ez most Székely Györgyre tartozik, vagy rám? Honismereti munka ez, vagy Olvasó népért mozgalom munkája? Azt hiszem, mind a kettőnkre és mindnyájunkra. A kettő szétválaszthatatlan és nem is tud egymás nélkül létezni.

Végül az anyanyelv. Szívem szerint szólott mindenki, aki erről beszélt. De számomra az anyanyelv fogalmkörébe tartozik az énekelt, vagy a hangszeren játszott zenei nyelv is, a tánc és az alapvető emberi viselkedésnek a normarendszere is. Mindent valamiképpen az anyanyelv egésze öleli fel az én gondolkodásomban. Akiknél az anyanyelv valahol sántít, az anyanyelv dadog, ott az egész embernél mindenhol dadogás következik be. elbizonytalanodás. A nyelv nemcsak az önkifejezés és az önmegértésnek az eszköze, de a magunk belső világának a rendezési eszköze is. Annakidején, amikor az Olvasó népért mozgalmat meghirdettük, Antonio Gramscitól választottunk mottót. „A kultúra nem más, mint belső érnünk fegyelmének, rendjének a megteremtése, hogy felismerjük történelmi hivatásunkat.” Ahhoz, hogy valóban megteremtjük a magunk belső érnének fegyelmét, rendjét, felismerhessük a magunk történelmi hivatását, ismernünk és tudnunk kell anyanyelvünk minden vonatkozását.

Ágoston László:

A Honismereti mozgalom és a tájékoztatás

A tanácskozás eddigi munkája azt erősítette meg, hogy mozgalmunk új minőségi korszakába lépett.

A két évtizedes múlttra visszatekintő szervezet, Honismereti mozgalom nemzeti kultúránk szerves része és igazi népmozgalom, amivel a jövőben méginkább számolnunk kell. A mozgalom a szó igazi értelmében szellemi értékmentés és értékgyarapítás is.

Néhány szót a tájékoztatás és a Honismereti mozgalom viszonyáról. A mozgalom növekvő támogatást kap a központi és a helyi tájékoztatási eszközöktől, Magyarországon a Honismereti mozgalomnak a tévét, a rádiót is beleértve, jó sajtója van. A Magyar Távirati Iroda csupán július hónapban 27 jelentős anyagot adott ki a honismerettel összefüggő kérdésekről, színvonalas, szép munkákat. A magyar újságírásban dolgozik 200—250 olyan honismereti munkát értő és szerető újságíró, akikre a jövőben is számítani lehet.

Evtizedes múlttra tekint vissza a Magyar Újságírók Szövetségének a *Hazának rendületlenül* című sajtópályázata, amelyre eddig több mint 3000 pályamunka érkezett be. Ez év szeptemberében kerül sor az újabb pályázat értékelésére, amelyre megközelítően 200 munka érkezett. A pályázat legnemesebb anyagait kötet formájában is kiadtuk, a KISZ kiadója vállalta a megjelenítést. Siker lett ebből a kiadványból, jó pár iskolában — mint tudjuk — pult alatti taneszköz. Tovább kell gondolkoznunk a mozgalom által feltárt, összegyűjtött, igen jelentős értékek szervezetebb, teljesebb és hatékonyabb közkinccsé tételén, szervezettebb és hatékonyabb felhasználásán.

Mindaz, ami most már birtokunkban van, magasabb hatékonysággal, érettebben épüljön be a nemzet gondolkodásába. Az újságíró-képzésben is keressük annak a módjait, hogy a sajtó hogyan tudja ezt a munkát is jobban segíteni. Nagyon fontosak a honismereti munka szempontjából a jól előkészített, jól megválasztott sajtótájékoztatók. Nagyon fontos, hogy mindazzal, amivel a mozgalom, annak egyes részterületei rendelkeznek, jól jussanak el, jól megválasztottan a maguk helyén a lapokhoz, a la-

poknál dolgozó kollegákhoz. Fordítsunk fokozott figyelmet közösen — és ebben az újságírás igyekszik megtenni a magáét — a helyi múzeumok, helyi kiállítások esztétikai megoldásaira, a látogatottságra, a propagandára, a megnyitás színvonalára, közéletiségére. A hon, környezeti életünk alaposabb ismerete és propagandája nagyon fontos iskolai, múzeumi, művelődési intézményi feladat, de a hon propagandája, a honismereti tevékenység segítése ugyanilyen fontos feladata a tanácselnöknek, a vállalati igazgatónak, a körzeti orvosnak, a patikusnak is. Meg kell oldanunk a nagyon értékes, nagyon jelentős, most már nagyon nagyszámú helytörténeti kiadványok, monográfiák, tehát a helytörténeti irodalomnak valamilyen országos orgánumba tételét, hogy országosan is legyen valami teljesebb áttekintés. Tovább kell erősíteni a KISZ-szel, az MHSZ-szel, a szakszervezetekkel, a Vöröskereszttel és más társadalmi szervezetekkel való szervezettebb, jobb együttműködést. Javaslok, hogy minden területen foglalkozzunk többet legújabb korunk, szocialista történelmünk emlékeinek összegyűjtésével és megismerésével, ami mellett olyan magától értetődően el tud menni az ember. 25 éve van a falunak bekötődőtje, de az új nemzedék már nem tudja hogyan épült meg, most összedől egy-egy 45 utáni mozi, érdemes volna tudni, honnan lett az a mozi abban a kis 600 lelkes faluban, kik kilincseltek, kik leveleztek először érte és hogyan.

Nagy érték van a birtokunkban! Egész népünk érdeke, hogy minden területen magas színvonalon és gyakorlatiasan gazdálkodjunk vele!

Dr. Barcza Géza:

Nem nélkülözhetjük a társadalom segítségét

Nincs olyan törvényünk, amiben a műemlékek védelmét ne helyeznék egy síkba egyéb kulturális emlékek védelmével. Legutóbbi példa erre, amikor a Büntető Törvénykönyvben szentesítve jelent meg a műemlékek védelmét szigorúan büntető jogszabály. Mégis az a véleményünk, hogy nem a rosszindulat, hanem nagyon gyakran a tudatlanság, a közöny, a megnemértés az, ami pusztítja műemlékeinket. Búszték lehetünk arra, hogy az elmúlt 35 évben és különösen 1957 óta többet tettünk a műemlékek védelmében, mint az azt megelőző 80 évben, 1872-től kezdve, hivatalos a műemléki szervezet. Ezt az eredményt azonban nem magunknak könyvelhetjük el, mert nem tudtuk volna elérni, ha közigygyé nem vált volna a műemlékvédelem. Mi az első pillanattól éreztük, hogy a Hazafias Népfrontban a társadalom segítése nélkül, íróasztal mellől nem tudunk műemléket védeni.

1959 márciusában a Hazafias Népfront Országos Központjának a székházában tartottuk meg első országos értekezletünket és jövőre a tizenegyediket tartjuk Kecskeméten. Amikor a magyar műemlékvédelem gondjairól beszélünk, nyilvánvalóan sok minden elénk tölul.

Többünkben talán még egy év eltelte után is a Pusztuló műemlékeink nyomában című tévéfilm jelentkezik. Hogy lehet az, hogy legtöbbet tettük és mégis ilyen problémáink vannak. Nagy volt az örökség, súlyos a teher, a háború még mindez továbbrontotta. Nagyon gyakran nem az anyagi erő a kevés, hanem a szellemi kapacitás. Tervszerűen tovább kell végezni munkánkat és ehhez eligazítást adott a közelmúltban az Epitésügyi és Városfejlesztési Minisztérium értekezlete, amely a magyar műemlékvédelem távlati elképzeléseit elfogadta.

Ebből a következőket emelem ki, mint a leglényegesebbeket: a műemlékvédelemnek a hasznosítás a kulcskérdése. A legrosszabb hasznosítás is jobb, mintha a műemlék üresen áll, mert az aki a tétó becsurgását úgy veszi észre, hogy nyakába csurog az eső a legrosszabb gazdaként is meg fogja igazítani azt a cserepet. De ha senki nem törődik a műemlékkel, akkor össze fog dőlni. A miniszteri koncepció másik nagyon lényeges kérdése az, hogy a műemlékeket jobban karban kell tartani. A Központi Bizottság 1978. október 12-én, építőiparról szóló határozatában is nagyon jelentős témaként került előtérbe az, hogy az ország épületvagyonát meg kell védenünk és sokkal többet kell fordítanunk a fenntartásukra. Amikor a Pusztuló műemlékeink nyomában című tévéműsort bemutattuk, a társadalmi reakálás sokkal nagyobb volt, mint a hivatalos. Szocialista brigádok jelentkeztek, hogy különböző műemlékeknél elvégzik a munkát; felajánlják a szabad szombaton végzett munkájuk ellenértékét műemléki cé-